

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 e

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 e

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 e

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetfő és
 kedd utáni napok kivételével

Érkezéskor és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2

A szerkesztőség kezeskedik a visszajáró
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 23.

Borralaló.

Csodálatos az az okoskodás, a mely elvonatja a vármegyei állami dotációját. Mint mikor a gazda egyszerűen felmond a cselédnek és tovább nem fizeti.

Tekintsünk el itt az elhatározás szubjektív részétől; megmondta Andrassy, hogy az egész közönséges bosszuvágy folyamán. Ezzel ráütötte az igazi bélyeget az eljárásra. Gyerekes bosszu volt az egész, amelyet még silányabbnak és veszedelmesebbnek bizonyít az a körülmény, hogy ez a kormány tüntetőleg a királyi palást mögé buvik. Onnan ingerli, bosszantja a nemzetet s nem gondolja meg, hogy mérészen kiválasztott helyzeténél fogva nem csupán a saját becses személyét vette bele fölötté kockázatos játékba.

Ez a dolog szubjektív része. Objektive pedig az egész eljárás egyszerű hatalmaskodás, minden jogi alap nélkül.

A vármegye éppen olyan állami feladatokat végez, mint a bíróság. Vannak kötelességei, amelyeket teljesítenie kell s ezzel szemben van joga az államtól mindazon anyagi eszközökre, amelyek kötelességei teljesítéséhez szükségesek. Nem szubvencionált színház vagy czipőgyár a vármegye, hanem közhatalom, közege a végrehajtó hatalomnak.

Azokat a feladatokat, amelyek a vármegyére hárulnak, meg kell oldani. Ezt követeli az állam, a népjólét érdeke. Az állam létfenntartásának szempontjából el-

kerülhetlen tehát, hogy a vármegyei közigazgatás megkapja a maga anyagi segélyforrásait, mert ezek nélkül nem tud működni. Ha a vármegyét nem fizetik, akkor megáll a közigazgatás gépezete, bekövetkezik az anarchia s a kormány, a végrehajtó hatalom feje maga teszi lehetlenné azt, hogy ez a végrehajtó hatalom működjék. Levágja a saját kezét.

A mint a kormánynak nincs joga megfosztani fizetésétől a királyi Kuriát, a kateszteri felügyelőségeket, vagy a csendőrséget, épp úgy nem vonhatja meg a közigazgatás költségeit a vármegyétől sem.

Helyezkedjünk egy perczre a kormány álláspontjára és fogadjuk el azt, hogy a vármegyét meg kell büntetni. Akkor sem ez az eljárás.

Valamikor 200 évvel ezelőtt Rákóczi fejedelem uralkodása idején az ónodi országgyűlés hazaárulásban bűnösnek találta Turóczvármegyét. Meg is büntette akképpen, hogy területét feldarabolta a szomszédos négy vármegye közt, pecsétjét összetörte s nevét eltörölte. Tisza Kálmán szintén megharagudott a kis Torna vármegyére s megbüntette: beleolvasztotta Abaujba. Mindez azonban szentesített törvények alapján történt s nem érintette a közigazgatás tényét, amely új vármegyei név alatt, de zavartalanul folyt tovább.

A jelenlegi kormány nem tudja ezt az eszközt alkalmazni, mert nem áll rendelkezésére engedelmes parlament. Törvényhozás útján nem büntetheti meg a vármegyét, megbünteti tehát önkényes

birói ítélettel, elítélvén a vármegyét pénzbüntetésre.

Jogi szempontból ez megint hatalmas baklövés.

A kormány nem lehet bíró, főleg nem abban az ügyben, melyben ő áll szemben a vármegyével. Azután még ha a kormánynak volna is igaza, még ha volna is joga büntetni, akkor is pénzbüntetést kiszabni a megyékre: kaczagni való komédia. Először is jogi személyt büntetni nem lehet pénzbüntetéssel. Az nem sujtja a vármegyét, hanem sujtja a tisztviselőket és a közönséget. Másodsor: a tisztviselőket sem szabad fegyelmi vagy birói eljárás nélkül fizetésétől megfosztani.

Hol van az a fegyelmi vagy birói ítélet, amelynek alapján Kristóffy 12 vármegye hivatalnokaitól a fizetést megvonta?

Ugy látszik a kormány egyszerűen a saját Wertheim-kasszájának nézi a kincstárt, a melyből borralalókat lehet osztogatni Jakabéknak, a hűséges lakájoknak s a melyet meg lehet vonni az engedetlenektől.

A megkárosított vármegyéknek pedig nem szabad ebben az önkénykedésben megnyugodniok: bíróság elé kell vinniök az ügyet. Nincs az a magyar bíróság, a mely a kincstárt a ki nem utalt dotáció megtérítésére ne kötelezné. A kincstár pedig viszont kártérítést követelhet az okozott költségek erejéig a belügyi ügyvezetőtől.

Lehetetlen, hogy valamikor a rend helyre ne álljon Magyarországon. Lehe-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A reklám.

— Amerikai történet. —

Jim Fowler urral személyesen ismerkedtem meg egy alkalommal Now-Yorkban: tehát hiteles forrásból tudom ezt a nevezetes történetet, amelyet el kell mesélnem róla. Ime, a történet.

Jim Fowler egy napon arra a kétségtelen valóra ébredt, hogy egyetlen fillérje sincsen, azonban igenis van adósága, még pedig a legégetőbb adósága: egy heti lakbérrel tartozott már a szállójában. Ezen a reggelen, amikor szomoru lélekkel elindult a város rengetegébe, az utcán száguldó rikkancsok kiáltásaiból értesült, hogy ismét rablást követtek el az éjszaka folyamán New-Yorkban. Egy gazdátlan hírlapból megtudta a részleteket is: százötvenezer dollár értékű gyémántot tüntetett el egy ismeretlen valaki, akinek személyéről csak annyit

sikerült kinyomozni, hogy a bajusza fekete és a kabátja kék. A kárvalott tizezer dollár jutalmat tűzött ki a tettes kézrekerítőjének.

Egész New-York talpon volt. A hivatalos és amatőr-detektív-k hatalmas raja lepte el a várost és környékét; de a naperedménytelenül mult el, a megugrott gonosztevőnek még a nyomára sem akadtak.

* * *

Leszállt az est. A Central-Park hatalmas területén czirkáló rendőr-örs valamelyik sötét zug padján szivarozó embert pillantott meg. A rendőr rávilágított a kézilámpásával, aztán meglepetten állott meg.

A szivaros férfinak fekete volt a bajusza s a kabátja kék!

Igazolja magát! — parancsolt rá a rendőr.

— Mit keres itt?

— Semmit — felelte nagy nyugalommal a szivaros ember.

— Mi a neve?

— Jim Fowler.

— Az ön személyleírása ráillik a Princze-sireetbeli gyémántrablóra.

— Az az ön dolga.

— Kövessen.

Jim a világ legnyugodtabb embereként fölállt, leporolta a kabátjáról a szivarhamut és követte a hatalom barnasisakos képviselőjét.

Negyed órával később valamennyi hírlap szerkesztőségében megbomlott a béke, a nagy szenzáció fölkorbácsolta a szenvedélyeket s a riporterek hada eliramodott a rendőrség központi hivatalába. De hát hiába vallatta Jimet a kerületi kapitány, majd a főkapitány; hiába vesztegetett a Herald és a Journal kiküldöttje, ezer dollárt ígérve a letartóztatottnak a külön vallomásért, — Jim hallgatott.

— Hagyjanak az urak nekem békét, — ez volt minden válasza.

— Jól van, — mondta a főkapitány, — tagadással ugy sem jut semmire.

Másnap valamennyi hírlap ökölnyi betűkkel számolt be a szenzációval. A lapok élén pedig ott diszlett Jim Fowler arczképe. A leírás

szíves tudomására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességei megér-

szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

tellen, hogy akkor a mostani bosszanók ellen ezt a jogi folyamatot kérlelhetlenül, vaskövekezelességgel meg ne indítsák. Lehetetlen, hogy ezt Kristóffy előre ne tudná. S ha mégis megtette a végzetes lépést, annak csak egy oka lehet: nincs veszteni valója.

Ilyen urak játszanak va banquet a nemzet életével s csinálnak a keservesen ketolyt adófillérekéből — borraivalókat.

Dr. K. A.

A vajdahunyadi választás.

Hunyadmegye központi választmánya mai ülésén elhatározta, hogy a vajdahunyadi választást december 5-én tartja meg. Az alkotmány-párt hívei Nagy Lajos járásbíró jelölték, a ki a jelölést el is fogadta.

A politikai válság.

A vezérő-bizottság ülése.

A vezérő-bizottság szombaton délelőtt 11 órakor ülést tart.

A képviselőház feloszlata.

A «Politikai Értesítő» megbízható forrásból jelenti, hogy a képviselőházat legközelebb feloszlatják és a választást csak 3 hónap múlva fogják kiírni.

Fejérváry utazása nem függ össze ezzel a kérdéssel, mert a miniszterelnök már kinevezése alkalmából megkapta ehhez a királyi hozzájárulást, csak keltezni kell a királyi kéziratot. Hír szerint Fejérváry december 19-én megjelenik és bemutatkozik a Házban, elmondja programját és törvényjavaslatokat nyújt be; a Házat együtt tartja, míg a vádindítvány nem kerül elő; mihelyt ez megtörténik, a Házat február 7-ig újra elnapolja és rögtön bejelenti, hogy a Ház februárban csak azért fog összeülni, hogy

meghallgassa a feloszlató királyi kéziratot.

A választások márcziusban lennének és a Ház csak április végén vagy május elején alakulna meg. Szóval Fejérváryék még egy fél évig akarnak Ház nélkül kormányozni és emellett a parlamentáris kormány mezében járni.

Czáfolat.

A M. T. I. egy reggeli lapnak azt a hírt, hogy december 19-ére a honvéd főparancsnokság karhatalmi zászlóalj fog szervezni, megczáfolja; ugyisintén azt a hírt is, hogy a király a főispáni kinevezéseket nem akarja aláírni.

A nemzeti ellenállás.

Szabadka mai közgyűlése Biró Károly dr elnökletével, a honvédelmi miniszternek a póttartalékosok behívására vonatkozó rendeletével foglalkozott. Elhatározták, hogy a rendeletet kiadják a tanácsnak, de az országgyűléshez intézett feliratban tiltakoznak az ujonctörvény kijátszása ellen.

Mukics Simon országgyűlési képviselő köszönetet szavazott a hazafias eljárásért, de módosítást ajánlotta, hogy tegyék irattárba a rendeletet.

A közgyűlés azonban az előbbi határozatot hozta, ami a negyvennyolczas párt részéről némi félreértésre adott alkalmat, akik végül a Kossuth-nóta éneklésével távoztak.

*

Az állami dotációt beszüntető kormányrendelet Barsvármegyénél egyelőre semmi zavart nem okozott. A tisztviselői illetmények december havi szükséglete 12,000 korona, a melynek fedezetére a háztartási alapon 17,000 korona van. December 1-én tehát az illetmények kifizetése után még 5000 korona felesleg marad a január havi illetmények fedezetére. E mellett a háztartási alapon felmerülő hiányt a katonai beszállásolási alaphoz három-négy évre képes fedezni.

hajszányi pontossággal ismertette a parknak azt a zugát, ahol a nevezetes pad áll és ahol Jim üdülő gentleman módjára szivta az esteli szivarját. A legpontosabban felsorolt adatok elmondták a letartóztatott élettörténetét: hol és mikor született, mit mivelte az élete során, mennyivel adósa a szállásadójának és . . . hogyan követte el a rablást! Igen, még ezt is megírta a hírlapírói fantázia, noha Jim kerekén megtagadott minden felvilágosítást.

Jim világhírű lett. Ezt a világhírességet azonban szoborszerű flegmával tűrte. Egykedvűen fogadta a vallató bírót, a rábeszélő ügyvédek, a hírlapok csábító ajánlatait. Minden kérdésre csak egy válasza volt:

— Semmi közöm mindezekhez. Én Jim Fowler vagyok; ez az egész, amit mondhatok.

Az igazságszolgáltatás gyorsan halad Amerikában. Tíz nappal az elfogatás után már megalakult a bíróság, hogy ítélkezzen. Ezen a napon azonban váratlan fordulat csöppent a Jim Fowler ügyébe.

Távírat hozta a new-yorki rendőrségnek a hírt messze vidékről. San Franciskoból:

»A gyémántrablót kézrekeríttem. Ékszernek nagyrésztét megtalálta nála. Broose, rendőrkapitány.«

Sajnálatos mulasztás, hogy fényképész véletlenül nem volt jelen a new-yorki rendőrkapitány szobájában, amikor ez a távirat megérkezett. A kapitány arcza megérdemelte, hogy ebben a pillanatban megörökítsék. A megdöbbenésnek mesteribb kifejezése el sem képzelhető, mint amilyen ez volt . . . A következő

pillanatban pedig egész árja a szidalmaknak visszhangzott a rendőrpalotában.

Egy órával később egész Now-York todomást vett az eseményről s a lapok redkivüli különkiadása százezrekre menő példányokban számolt be a fordulattal.

Amikor Jim Fowlerrel közölték a szerencsését, épen olyan nyugodt volt, mint mindig. — All right — mondta a riportereknek. — Most már gazdag vagyok. Köszönöm önöknek, uraim.

* * *

Fél évvel később ismerkedtem meg Jim Fowler urral. Rendkívüli elegáns volt és szívesen fogadott.

— Mi volt a következménye az ön kellemtelen szenzációjának? — kérdeztem tőle.

— Nagyon egyszerű. Kompromittálták a nevemet, tehát kártérítésre pöröltem be őket. — Kit?

— A rendőrséget és a hírlapokat. A bíróság meg is ítelt nekem ötvenezer dollárt.

— De hisz ez pompás! Most már nyugodtan nézhet ön a jövő elé.

— Mindenestre. Eddig már két részvénytársaság választott az igazgatóságába kiténő hangzásu nevemért.

És finom mosolylyal tette hozzá:

— Lássá, uram, így kell nálunk reklámot csinálni.

Julien de Niort.

Örley Kálmán temetése.

Impozáns, nagy mértékben megnyilvánuló részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Örley Kálmán temetése.

A különben meglehetősen szűk Áldás-utcán már jóval a kitűzött idő előtt nagy közönség igyekezett a gyászház felé, melynek bejáratánál diszruhás megyei huszárok s rendőrök állottak.

Sorra érkeztek az egyházi, világi, katonai előkelőségek, küldöttségek, kik amennyien csak fértek, a ravatalos teremben a gyászoló család körében gyülekeztek, nagyrésze azonban kiszorult a lépcsőházba s az utcára.

A temetésen óriási közönség jelent meg igen sokan vidékiek, a megye számos előkelő családjának tagjai, többen a margitai választókerületből, melynek az elhunyt képviselője volt.

Testületileg jelent meg a vármegye tisztikara is.

A megjelentek tömegéből a következők neveit sikerült feljegyeznünk:

Gróf Csáky Lajos, dr Beöthy László, Vivenot ezredes, Laurán Agoston, des Echerolles Kruspér Sándorné, Széchenyi Jenő, Hlatky Endre, Bölöny József, Sal Ferencz, Miskolczy Ferencz, Mangra Vazul, Kurovszky Ferencz, Millye Gyula, dr Bozóky Alajos, Telegdy József, Szunyogh Szabolcs, Papp János, Nadányi Jenő, Nadányi Károly, Rádl Odön, dr Hoványi Gyula, des Echerolles Kruspér Gilbert, Pallay Lajos, Cziffra Gerő, Markovits Antal, Miskolczy Barna, Huzella Gyula, Keszthelyi Zoltán, Valner Odön, Blázsházy Iván, Novotny S. Alfonz, Sipos Orbán, dr Konrád Márk, Nemcsik Kálmán, Mezey Mihály, Virág Béla, dr Hoványi Géza, Tatár Zoltán, Pallay Jenő, Reismann Mór, Vulkán József, Fleischhackker Gyula, Wertheimstein Alfréd, Olasz Elemér, Major Lajos, dr Wawrek Kálmán, dr Kozáry Gyula, Papp Imre, dr Várady Zs., dr Kormos György, Bozóky Béla, Bordé Ferencz, Kőszeghy József, Lukács Odön, Gerő Armin, Ragány János, Sz. aszenka Ernő, Szunyogh Lóránd, dr Berkovics Ferencz, Lévai Zsigmond, Makucz Ernő, Stark Gyula, Frankó Endre, Pékánovits Imre, Moes Károly, Juricskay Dezső, Csák Máté, Somogyi Károly, Farkas Izidor, Kernáts János, Fényes Manó, ifj. Moskovits Mór, Perczel Adolf, Markovits Sándor, Mihelly Adolf, Sztarill Ferencz, dr Gyémánt Jenő, Paczauer József, Bográn Sándor, Székely Sándor, Szacsвай Akos, Feiler József, Schweiger Ede, Molnár Lajos, Cseresnyés Albert, Ficsek Lajos, Veisz Gábor, több külön közös tegyvernembeli tiszt stb.

Fél 10 órakor megérkezett a papság s a ravatalos teremben végbement a családtagok zokogása közben az elhunyt beszentelése. A szertartást Fetszer Antal provikárius, apátkanonok végezte dr Knecht János és Besser Hugó segédletével.

Ezután a család koszorúival borított nehéz antik érszkoporsót a testőrök levitték a négy fehér méntől vont üveges gyászhintóra. A koporsó nyomában haladtak az özvegy gyermekeivel s a család többi tagjaival.

Majd megindult a gyászmenet a Fő-utca felé. Elöl a koszorút vivő kocsi, mintegy ötven, közte Biharvármegye hatalmas palma koszorújával, mely a megye színeit viselő széles szalaggal volt ékítve. Utána haladt a papság, majd a gyász kocsi következett, melynek nyomában az óriási közönség haladt élén a gyászoló család férfi tagjaival. A menetet magán s bérkocsik hosszú sora zárta be.

A Fő-utczán végig az Olaszi plébánia templomba vonult a gyászmenet, hol ugyan csak Fetszer Antal apátkanonok requiemet mondott az elhunyt lelkiüdvéért.

Tizenegy óra volt, mikor kivonult a gyászmenet az olasz-i temetőbe, hol a családi sírhelyen az elhunytat örök nyugalomra helyezték.

A sok szebbnél-szebb koszorukat a családon kívül többek között özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Biharmegye közönsége, a Biharmegyei takarékpénztár igazgatóságának tisztikara, a Sebeskörös társulat elnöke és tisztviselői, Pallay Lajos és családja, Bognár Sándor, Beöthy László és neje, Balázsházy Iván és felesége, Bartos Adorján, Szilágyi József és Teleszky Béla, Miskolczi Barna és családja, Wertheimstein család, Markovits Antal és családja, Tóth Dezső, Mezey Mihály és Vilma, Plathy Miklós és neje, Telegdi József és neje, Bölöny József és neje, Korbuly István és családja, Schwartz Ferencz és családja, Dési Géza és felesége, Herczberg Károly, Nemcsik Kálmán és családja, Doboczy Dezső és családja, a Magyar vasuti forgalmi részvénytársulat, Urbán Adolf, Nagyváradi Közúti vasut részvénytársaság, Szunyogh Albert, özv. Balázsházy Bertalanné és családja, dr Zigre Aurél helyezték Örley Kálmán ravatalára

A rendkívüli diszes temetést a Weiszlovits-czég rendezte kiváló pontossággal és körültekintéssel.

NAPRÓL-NAPRA.

A hittan.

A hárompontos testvérek naponkint nagyobb vakmerőséggel garázdálkodnak végig a közélet egész vonalán. Régen tudtuk s nem egyszer volt alkalmunk rámutatni, hogy azokért a botrányokért, amelyeket a vörös lobogó alatt nagy nyilvánossággal inszcenál a Jakabok elbűtött csöcseléke, nem kevésbé felelősek a *ualterkanalas lovagok* is, akik a páholyok titokzatos, bűnös homályában *eszeli ki azt*, amit a veritékcsépek üzéreinek utczanépe aztán *végrehajt*. A szabadkőmivések és a vezérjakabok, a *fölbujtók*, a pártadót izzadó, hiszékeny kulik pedig a *tettesek*. Ezt az álláspontukat most ujonnan igazolják a *napi politika* eseményei, amelyekben a szabadkőmivések és szociáldemokraták vállvetve küzdenek a *nemzeti követelmények* érvényesülése ellen.

A politika mindenütt elválaszthatatlan kapcsolatban van a *társadalommal*. Nálunk legkivált. Politikai prepotenciájukat a társadalom mezejére is át akarják hát csempészni a mi szabadkőmiveseink is. Most főként az *ifjuságra* fáj a foguk. Arra vetik ki hálójukat. Az egyetemen szociáldemokrata kolompok okvetetlenkednek, akiknek előcsahosát most, hála Isten, kizárták. *Győri* már tavaly szabadkőmives diákinternátúással próbálkoztak egy hitehagyott tanár vezetése alatt. Aknamunkájuk kudarcot vallott. Idejekorán beláttak kártyájukba s elűtötték előlük a harmatot. Megindult az egészséges keresztény ellenáramlat s ma már országos gyűjtés folyik a katolikus diákinternátus céljaira. *Széchenyi* Miklós gróf győri püspök vezetése alatt. Az egyetemek, középiskolák lépcsőtökéről végre leszállhatunk lassan a *népiskolákhoz*. Az ezek ellen irányuló harcra meg ott van példának a szabadkőmives-szociáldemokrata testvéri ölelkezés produktuma: a *bölgötei-iskola*, amelynek szelleméért a független erkölcs hívei és *haladó-izraelitái* egy ujság-cikkkecske írása szerint annyira lelkesülnek, hogy má Nagyvárádon is kísérleteznek vele.

Az ifjú lelkek *elhalászása*, ez most a jelző, a népiskoláktól föl az egyetemig és megfordítva. A főiskoláktól le a falusi tantermekig. Egészen érthető, hogy ebben a rombolásban a

kőmivések csákánya legnagyobb erővel a hittannak vágódik.

A *hittan*, a *valláserkölcsi nevelés* az nem is szálla, hanem gerenda. Olyan akadály, amelyen a páholyok kalózhajói törést szenvednek. Olyan zátony, amelyen megfeneklenek. Félre tehát a hittannal, hiszen a vallás magánügy. Dobjuk ki a *kötelező hittanórákat* az órarendből. Minek terheljük túl naiv mesékkel és fantasztikus hitregékkel az ifjuság agyát. Aki imádkozni akar, imádkozzék otthon, sőt, ha okosabb dolga nincs és sok a ráérő ideje, hát — menjen el a templomba. De ne erőszakolják a vallásnitást az iskolákra.

Ezt hangoztatják most a nagy bátorságra kapott szabadkőmivések és szociáldemokraták. Lapjaikban, füzetekben, röpirataikban, négyüléseken, liczeumi és egyesületi előadásokban. A kereskedelmi középiskolákból, ha föl nem vértézzük magunkat ellenük, már-már ki is küszöbölik a kötelező hitoktatást. Pikler Gyula, ez a fölfujt talmi-nagyság és társai pedig a Társadalomtudományi Társulatban ütök a reklám dobját a materialista nevelés mellett és ezt megelőzőleg a hittan ellen. Valósággal örjöngenek, csak úgy tajtékzanak ezek az atyafiak s elvakult dühükben, gyűlöletükben, esztelen, mohó hatalmi vágyukban azt hiszik, hogy egy szolgálalkü politikai irány kétségbeesett helyzetét kihasználva, vad bűnözési és uralkodási vágyakozásuk jármába toghatják egyszerre az ifjuságot.

Itt az ideje, hogy a keresztény szülők, nevelők, pedagógusok is szervezkedjenek, részen legyenek, nehogy ellenségeink meglepessenek bennünket.

Nem szabad egyébként elfelednünk, hogy bármennyi badar, istentelen teóriát írka firkáljanak is össze a kereszt ellenségei a vakoló mellett, a páholyokban, vagy a téglaszin lobogó alatt, ezeket a *teóriákat* régen elfeledik akkor már, amikor az *evangélium* igéi még mindig tiszta épségben ragyognak. Valamint a kereszt üldözö nyomdatermékek utolsó foszlányát is rég elrágták már addigra az *egerek*, amikor két látszatra igénytelen kis könyvet még mindig olvas és tud és hisz is az embekek temérdek milliója.

A *katekizmust*, meg a *bibliát*. (h)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 26, 28. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

November 25. Katalin-estély a Fekete Sasban.

Nov. 26: Földmívelők körének táncmulatsága.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy úgy hátrálékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Városatya választások.** E hó 30-án rendkívüli városi közgyűlés lesz, amely végleg megállapítja a virilisek lajstromát s kiírja az új választásokat. Várad-Olasziban és Váralján két-két mandátum ürül meg. A választások december elején lesznek.

* **Közjegyzői kinevezés.** Az igazságügyminiszter dr Nagy Béla debreczeni kir. közjegyzőhelyettest *Élesdre* közjegyzővé nevezte ki.

* Mária-Terézia katonái. Khevenhüller

Lajos András gróf főgenerális hadi ekzerccizuma nyomán egyik katonai szaklapban a következő eskümintát olvassuk:

Mi N. N. esküszünk a Mindenható Istenhez, személynkben igaz esküvással, mind azokra, mellek nekünk parantsoltatnak, és mi, a mi hivatalunkat illeti. Először, a mi Főlséges Koronás Királynénak *Mária Teréziának*, mi kegyelmes Asszonyunknak, kit Isten Oltalmaz: azután a mi Főinknek, minden Respectus és engedelmességgel az ő, személynkhez lévén, azok Orrderjeit, parantsolatit, vagy Marchban, vagy Strázsán, vagy más szolgálatban, nappal és éjjel megfogadjuk, és ké zsek leszünk az útközetekben, az ellenség ki-tsapásiban, tsatákban, Vár-vivásokban, vagy egyéb alkalmatosságokban, valamint magokat elő-adgyák, szolgálattára Főlséges Koronás Királynénknak, mint Isten féltő Vitéz férfiak, mint Tisztek és kir. hajdnokhoz illik és a bötülettel egyez, magunkat meg-mutatni, — az el-olvasatott s publicáltatott Artikulusokat tellességgel meg tartani és a királynénk ő Főlsége Országai s birodalmi ellenségi ellen, minden bátorsággal és mentség nélkül, kötelességünknek eleget tenni, semminemű Correspondentiát az ellenséggel nem tartunk és soha Regementünk szászlónktul s el nem állunk, hanem annál megmaradunk és az alatt holtig mindenkor minden tehetségünkben, igazán magunkat jól viseljük, a Táborban, Garnizonban, vizen és szárazon, vagy más elő-adandó alkalmatosságokban ő Főlsége Koronás Királynénk, Országai és birodalmiak, meddig erőnk és életünk szolgál, magunkat híven meg-mutatjuk.

Isten minket úgy segélljen és az ő szent Evangélioma.

* A korponai országgyűlés jubileuma

A korponai országgyűlés emlékeztetére rendezett országos ünnepségre a tegnap esti vonattal érkeztek ide *Fusth* Gyula, *Rákosi* Viktor, Kovács Gyula, Gál Sándor, Világhy Gyula, Keller István, Pap Elek, Kovács Ernő, Benedek István, Pongrácz Elemér, Gyapay Dénes, Horváth Gyula, Hentaller Lajos, Fábry Károly, Holczer János képviselők, a Hajdu városok küldött ségében Somossy Béla, Szabó Lajos dr és Friedrich Lajos dr. *Ipolyságon*, a hova a képviselők vonata este 7 órakor érkezett, *Czobor* László alispán üdvözlő beszéddel fogadta a vendégeket. Az üdvözlésre *Fusth* Gyula képviselőházi elnök válaszolt és dicsérettel emlékezett meg Hontvármegyéről, a mely a nemzeti ellenállásban az első között volt. Az ipoly-sági állomásnál megvacsoráztak a vendégek és 8 órakor tovább utaztak Korpona felé. A korponai állomáson *Hollady* Nándor polgármester üdvözölte a képviselőket, a kiknek nevében *Fusth* Gyula válaszolt és beszédében összehasonlította a magyar nemzetnek mai állapotát a Bocska-idők állapotával. *Korpona* város ki volt világitva. A bevonulás és a fogadás fényesen folyt le. Az ünnepséghez érkezett vendégeket egyes családokhoz hívták meg vendégül és mindenütt lelkes vendégszeretben részesítették. Ma már a kora reggeli órákban sűrű egymásutánban hozták a kocsi mindenfelől az ünnepséghez érkező vendégeket. Az állomásnál nagy közönség fogadta az érkezőket. 9 óra előtt gyűltek össze a képviselők a városháza diszes termében diszmagyarban. Ott volt Lits Gyula honti főispán is fél 10 órakor diszistentisztelet volt az ev. templomban. *Szihelo* Gerő besztercebányai lelkész költői szárnyalásu hazafias szónoklatot tartott. A templomot egészen megtöltötte az ünneplő közönség. A város fel van lobogóva.

* **Veszedelemes dohánycsempész.** Rosz napok járnak a dohánycsempészekre és talán még rosszabbak a szüzdohány kedvelőkre. Tegnap éjjel 11 órakor Vura János szilágysomlyói illetőségű atyafi fölakarta használni az éjszaka koromsötéttségét és Bihar-püspökin keresztül lopóva, egy zsák dohánynyal a hátán, ugyancsak igyekezett a bihari-hágónak. Azt gondolta, hogy ha a vámot ki tudja kerülni, mindjárt boldoggá fogja tenni az ő vevőt. Csalódott. Amint ugyanis a hágón gyors léptekkel jött

lefele, szembetalálja magát két zöldruhás alakkal. Természetes, Vura mindjárt fölismerte a zöldruha alatt a csempésznek legvehemensebb ellenségét a finánczot. Magától értetődik, hogy nagyon szerette volna őket a zsákba küldeni, revolvert is rántott elő és azzal a finánczokra lött, de a golyók nem találtak. Bagdi és Papp pénzügyőr a lövések után rávetették magukat a csempészre és megkötözve a pénzügyigazgatóságra kísérték, hol lezáratott. A dohány pedig bekerült a raktárba, — nagy szomorúságokra a trafik gyűlölkönek.

* **Álarozos zharamiák.** Rémregénybe illő rablóhistoria történt e hó 21-én, kedden este 9 órakor a beéli járásban fekvő Gross községben. Dole Flore földmives házába esti 9 órakor négy bekormozott arcú fegyveres rabló tört be, akik Dole Florét és feleségét megkötötték, aztán fosztogatni kezdtek a lakásban. Föltörték a gazda ládáját, amelyben megtakarított pénzét tartotta s 520 koronát elraboltak. Azután kerekét oldottak. Mire az összekötözött háznép a falut fölverte, hült helyüket találták. A csendőrség nagy apparátussal nyomoz a rejtélyes bűnügyben, amely rövid egymásutánban, a bihari álarozos rablótámadás után már a második rossz közbiztonságu vármegyénkben.

* **Vuncsi dalaiból.** Szakértőktől levett szerénységbe burkolózó énekesnünk a következő vizenyős aszfalt-kuplékkal kereste fel a punk hirrovatát:

Vizözön.

Hull az áldás, véka eső és köből a sár,
Aki józan, ilyenkor a Fő-utcán nem jár;
Villamost se építsenek jobb lesz egy hajó,
Ugy bizony mert aszfaltunk csak száraz évre jó!
Csuf csuf csakugyan az a vizes tines,
Amikor kellene, akkor bezzeg nincs,
Most pedig fuladunk ez rettenetes,
Ej haj csunya víz, hess, hess, hess!

A boltozás.

Főmérnökünk béboltoza a Párizs patakát,
De mi soha be nem látjuk ennek az okát,
Boltozza bé a Fő-utcát hogyha van rá piz,
Ott az aszfalt, hát világos: annak árt a viz!
Csuf csuf csakugyan boltozatot tines,
Tudom, hogy másfelé ilyen ugyan nincs
Szabadban alagút, ez lesz ám a fess,
Eső sár meg nem árt, hess, hess, hess!

* **Furfangos lakáskereső.** Képes Lajos asztalos mester Ritók Zsigmond-utca 2-ik sz. lakásába 12-én délután beállított egy választékosan öltözött férfiú és kivette a szobát teljes ellátással és nyomban írásbeli elismervényt adott arról, hogy néhány nap múlva fizetni fog. Megvacsoráztán, ott kialudta magát, aztán megreggelizett s tudára adta a szoba-asszonyának, hogy kimegy az állomásra bőrdíjért és a fiának is sürgönyözni fog. Nem sokára visszatért azon lesújtó hírrel, hogy bőrdíjét a finánczok felnyitották és a benne levő csempész dohánynyal együtt lefoglalták, már most nem juthat addig bőrdíjéhez és az abban lévő 800 korona készpénzéhez, míg a hevenyében írót 14 korona birságot ki nem fizeti. Képes Lajosné azonnal kölcsönözte a kívánt összeget és lakóját azóta se látta. Eme lakóval együtt tünt el azonban egy fésűje, két kávé kanala, két ollója és két zsebkezdője is. Csak most esett gyanuba és most tett panaszt.

* **Szélhámos birtokvásárló.** Hétfőn délelőtt Biharon megjelent egy jóképű férfiú és nagyobb birtok megvétele céljából tudakozódott. Innét átrándult Hegyközkövcésiba, ahol a jegyzőnél bemutatkozott, mint budapesti sertéskereskedő, aki nagyobb birtokot megvételere keres. A jegyző szívesen is fogadta, meg is vendégelte és bemutatta neki Szücs Mátyás és Tar Sándor ottani lakosokat, kik hajlandók lettek volna birtokukat 190000 ezer koronáért eladni. A birtokvevő és magát Nagy József komádi illetőségűnek mondó budapesti sertéskereskedő nyomban bejött a két ember-

rel Nagyváradra és megnézte a birtokok telekkönyvi lapjait. Ezután egy helybeli ügyvédhez mentek, hogy megkössék a szerződést. A szerződés megkötése mégis elmaradt, mert Szücs Mátyás legalább 1000 korona előleget szeretett volna addig is míg Nagy József mehozza Budapestről a pénzt és ezen kívánságától el nem állt még az ügyvéd biztatására sem, hiába bizonykodott Nagy József. Ugyanezen napon délután 2 órakor a bihari csendőrség telefonon kérdezősködött a rendőrségnél eme Nagy József felől, aki nagyszabásu birtok vásárlási szándékával szinte lázba ejtette a környéket. A telefon megkeresésre Kelemen András rendőrelőnök kiment körültekinteni a Sasba és itt megtalálta Nagy József birtokvásárló urat, aki nem volt más mint Kiss József zsákai illetőségű notorius betörő tolvaj, akit többrendbeli betöréses lopás révén erősen keres a csendőrség is. Kelemen rögtön behozta az agyafurt gazembert, akit ma a csendőrök vettek át és kivitték a Félix-fürdőbe, hogy szembesítsék egy jómodu zsákai leánnyal, kivel néhány nap előtt jegybeletett.

* **Összeszurkált baka.** Kerekes József rendőr ma hajnalban a Hidegser-utczáról kórházba szállította Bogdán Gábor 37-es bakát, akit tulajdon fegyverével Papp Károly közművesegéd veszekedés közben alaposan összeszurkált.

* **Esik az eső.** Fura hír ez, hogy azt, hogy az eső esik az újságban kell kitenni. Hát ez azért van, hogy talán ha hirtapilag nyugtazzuk ezt a sok locs-pocsot, megelégteli és eláll. Hisz már annyira megázott a föld, hogy nem tudnak szántani. Épen ma hallottam panaszkodni az egyik környékbeli gazdát, hogy nem tudja a még hátra levő tarlóját leforgatni, mert az ökrei térdén felül besüppednek a hig lottya. Nem tudnak teherrel közlekedni. A szegény falusi ember nem tudja beszállítani kevés kis buzáját, mert paripái, melyek a takarmányhiány miatt nem a legnagyobb erőben vannak, alig bírják vonszolni még az üres szerket is. De nemcsak a falusiak elégték meg ezt az időt, hanem a városiak is. Sirva könyörög az aszfaltozó társaság is jó időért, hogy foltozásait, amely még elég területen hiányzik, befejezhesse. A színházban is észre lehet venni, hogy esik az eső. Legjobban érzik azonban az esőt azok, akiknek foglalkozása arra kényszeríti őket, hogy az utcán töltsék idejüknek legnagyobb részét ezek a levélhordók, fiakkeresek. Ennek az időnek egyedül örülnek az esernyőkészítők és kalucsni gyárosok, kiknek keresetét nagyban növeli.

* **Az osztályosorsjáték** tegnapi kezdőhuzásán a következő számokat húzták ki — nyeménnyel:

10.000 koronát nyert: 58305.
5000 koronát nyert: 91583.
2000 koronát nyert: 89646.
1000 koronát nyertek: 9447 34478 46184 104828.
500 koronát nyertek: 14548 21825 39795 51819 57866 62022.
300 koronát nyertek? 85 3290 3990 9999 15990 17168 18811 20289 34096 36103 51339 51563 55270 71135 77577 78519.
100 koronát nyertek: 605 779 1473 3358 4823 4839 5436 8909 9343 10555 13130 14454 15502 16544 18433 19170 22963 23116 25073 26810 27643 29278 30514 33165 35239 35517 35517 35569 35887 36232 39894 40039 43655 45442 46918 58756 60208 60375 60944 61960 63673 66834 67788 68207 71695 75288 76579 78390 85596 90608 91416 92630 93361 93455 101005 101530 101718 105555 107096 108774 108481.

A többi kihuzott számok 40 koronát nyertek.

* **Apróhírek.** Patakba fult. Laczó Pál 9 éves fiúcska Vársonkolyoson a keskeny pallóról a patakba borult s belefult. — Gyujtogató örült. Pék Jánosné köröstarjáni lakosné házat elmebeteg fia ifjú Pék János fölgyújtotta. A csendőrök letartóztatták.

* **Köhögést, rekedtséget, hurutot** s minden egyéb lélegzőszervi bántalmakat rövid idő alatt végleg megszüntetnek a *Cyklamen szelekték.* Kapható a »Kigyó« gyógyszertárban Nvárad, Bémer tér, ára 60 f.

* **A közönség érdekét** mozditotta elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződöttetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégli, s így bárki *egyharmadrésnyivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmébből ruhaszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölt kívánságra dus collectióját bármikor rendelkezésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulat újabb népiratkái. Nyolcz új népiratka sorozatát adta ki legújabbban a Szent István-Társulat. A nyolcz népiratka a nép lelki világának és a gyakorlati életben szükséges tudnivalók megvilágosítására, irányítására egyaránt hat tárgyainak változatosságával és a nép szükségletéhez, valamint észjárásához mért nemes, magyaros, érdekes előadásával. A 220. sz. *Három balta* cz. rege és *Olcsó husnak hig a leve* tanulmányos historia Horváth Jánostól vidáman feddi a kapzsiság, meg a helytelen hiszékenység hibáját. Ara 8 fillér. A kaszálók és a legelők ápolása (221. sz.) *Czike* Imrétől hasznos utmutató, kivált ma, a mikor mindjobban sürgetjük az állattenyésztés föllendítését. Ara 6 fillér, *A domonyi éjféli mise* (222. sz.) *Gubicza* Lajostól egy csodálatos szépen megokolt megterésnek kedves története. Ara 10 fillér.

Apátaházi menyegző cz. (223. sz.) elbeszélés a lakodalmakon még mindig divatozó lövöldözések káros szokása ellen szóló eleven példával. Ara 10 fillér. *A sertés tenyésztése és hizlalása* (224. sz.) *Mócsy* Lászlótól szintén jó tanácsadó, melynek nagyon is hasznát vehetik a gazdák. Ara 12 fillér. *Melyek a polgár kötelességei?* (225. sz.) új dolog a népiratkák sorozatában. A községi életben előforduló mindennapi jogesetekben ad ügyes, rövid felvilágosításokat. Valóban szükséges kis kalauz ez minden falusi gazdának. S hogy mindenki könnyen megtalálhassa a maga esetét, betűrendes tárgymutatóval is el van látva; nemkülönben az adófizetésre, katonasorozásra, cseleedszerződésre stb. vonatkozó teendőik és határidők is havi táblákban vannak csoportosítva. Szerzője Sissovcics Miklós dr. községi polgármester. Ara 24 fillér.

Ügyes és nyilván nagyon kedvelt könyvecske lesz a *Példabeszédek és közmondások* (226. sz.), melyeket Horváth János szedett össze és látott el magyarázattal. Ara 24 fillér. Végül a 227. számú népiratka *Szent József tisztelete*, szavalatokban és élőképekben. *Erdősi* Károly ismert pompás tollából. Katholikus köröknek, legényegyesületeknek, iskoláknak különösen ajánlható. Ara 16 fillér. Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapesten (IV., Kecskeméti-u. 2. sz.).

A Gyakorlati közigazgatási könyvtár és döntvénytar november 1-én kiadott 21-ik száma a »főlapon« egy igen érdekes kérdésre adott válaszzal kezdődik. A községi bíró és jegyző szolgálati viszonyainak kérdései tisz-

táztatnak. Választ olvasunk továbbá a füzetben a legelhető község felelősségéről, a községi és hitfelekezeti iskolák jellegének meghatározásáról, a tanítói fizetés behajtásáról, a rokkant zsold telemeléséről, stb. A Könyvtári részben dr. Perger Kálmán nagyszombati főszolgabíró: »A képviselőtestület szervezése és a tisztújítás kis és nagyközségekben» című igen tanulságos kézikönyve közeledik a befejezéshez. A »Döntvénytári rész»ben főként a közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának legújabb keletű elvi határozatai keltenek érdeklődést. Ezek a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójának kiszámítására, a nyers jövedelemből a drágasági pótlék, a hírlapokra fordított költség levonására; a felebbezések, az engedélyek, panaszok, stb. bélyegére vonatkoznak. Közölve van a királyi Curiának választási ügyben hozott legújabb határozata, melyben kimondatott, hogy az egyházi, a sekretyés nem cseléd, tehát választó. Ezen kívül a belügyminiszternek a kivételes nőszülési engedélyekre, a községi illetőségre, a minisztertanácsnak hatásköri kérdésekben hozott határozatai foglaltatnak a füzetben. A »Gyakorlati közigazgatási könyvtár és döntvénytár» előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 6 korona, egy óra 1 korona. Az előfizetési díjat legczélszerűbb postai utalványon a szerkesztő és kiadó: Dr. Dolencz József ügyvéd Budapest, VIII., József-körút 74 sz. a. II. em. 11. címére küldeni. Az érdeklődőknek mutatványszámot szívesen küldenek. Az eddig befejezett kézikönyvekhez erős vászon bekötési táblák kaphatók darabonként 70 fillérért.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: A szobaleány, B.

Szombat: Tavasz, C.

Vasárnap: d. u. Lőcsei fehér asszony, este; Cranadi völégény, (operett ujonság)

A szobaleány. A francia szellemesség egyik újabb sikerült alkotása »A szobaleány» vigjáték, a melyet kedvezően fogadott a nagy váradi közönség. Az eddigi előadásokon telt ház mulatott. A pompás vigjátékot megismétlik.

Vasárnap a színházban. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután a »Lőcsei fehér asszony» történeti drámát kapja a publikum félhelyárak mellett, este pedig eredeti magyar operette — premiérje lesz. Ez alkalommal mutatják a »Granadai völégény» operettet, melyet a Népszínház műsorából vett az igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

Boszuálló haragos. *Avramucz* Flóra feketebátori legény régen fente a fogát *Vencze* Illésre, aki egy bűnyben terhelően vallott ellene. Ez évi agusztus 26-án este 8 órakor korcsmai borozás után hirtelen elhatározással rálőtt haragosára. Fejét találta *Vencze* Illésnek; csoda, hogy bele nem halt. Az esküdtek igazmondása alapján a bíróság tegnap *Avramucz* Flórát 2 évi börtönrre ítélte. Két hónapot kitöltöttnek vett a bíróság. A vádhatóságot *Virág* István királyi ügyész képviselte. Vádlottat *Ardeleán* Jusztin dr. ügyvéd védte.

MULATSÁG.

Katalin estély a Fekete Sasban. A Biharmegyei és Nagyváradai nőegylet f. hó 25-én, szombaton este 8 órakor fogja megtartani a

Fekete Sas összes termeiben, már a múlt éven is nagy sikerrel lezajlott Katalin estélyét. Az elnökség mindent megtesz az estély sikere érdekében és a kiváló kedélyességűnek ígérkező multság iránt, a mely felterítés mellett lesz és este 8 órakor veszi kezdetét, már most is igen nagy az érdeklődés. Meghívó jegyek kibocsátva nem lettek és mindenkit, aki szórakozása közben is készséggel óhajt áldozni a jótékonyaság oltárán örömmel és szívesen lát az elnökség. Belépő jegyek ára 2 korona.

TÁVIRATOK.

A válság.

Miniszterek Bécsben.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.) Fejérváry és Vörös holnap délután utaznak föl Bécsbe. Szombaton audiencián lesznek. Vasárnap folyik le a közös miniszteri tanácskozás. — Hétfőn hazatérnek.

A főváros.

Fülepp Kálmán főjegyző ma terjesztette be véleményes jelentését a tanácsnak. Kifejti, hogy a törvényhatóságnak nemcsak joga, de kötelessége is a befizetett adók állampénztárba leendő szállításának megtagadása. Ha ezt a jogát nem gyakorolja és ebbeli kötelességét elmulasztja, akkor egy későbbi törvényes kormány ezért joggal felelősségre vonhatja.

A tanács holnap rendkívüli ülésben foglalkozik a véleményes jelentéssel.

Mozgósított ezredek.

Egy függetlenségi esti lap Lemberg-ből úgy értesül, hogy a 20-ik és 30-ik gyalogezredet mozgósítják. Az a vélemény, hogy orosz-lengyel intervenczió miatt történik ez az intézkedés, de nem lehetetlen, hogy Magyarország felé koncentrálják és mozgósítják az ezredek. Eddig a hír, amely meglehetősen valószínűtlenül hangzik.

Tahy helyettese.

Bejárta a lapokat az a hír, hogy Laszberg Rudolf gróf győri főispánt rendeli ki a belügyminiszter Tahy pestmegyei főispán helyettesévé. Laszberg gróf most kijelenti, hogy a híresztelés ebben a formában nem felel meg a valóságnak. A hírek azonban másrészt alapja van.

A néppárt a felvidéken.

A lipótmegyei néppárt ma Rakovszky István képviselőházi alelnök vezetésével nagyszabású szervezkedő gyűlést tartott Rózsahegyen. A papság messze vidékről eljött a gyűlésre, a tót nemzetiségiek távol tartották magukat. Nem is szoktak azok a néppárt táborában helyet foglalni. Az ő pártjuk ez idő szerint a haladó-párt. Hanem persze, azért a néppárt -- a pánszláv.

Hódmezővásárhely diszpolgárai

Hódmezővásárhely ma Kossuthot, Aponyit, Justhot diszpolgárává választotta.

Széchenyi püspök a királynál.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.) *Széchenyi* Miklós gróf győri megyéspüspököt a király Bécsben kihallgatáson fogadta.

Korponai ünnep.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.)

A korponai országgyűlés emlékünnepeiről a hirrovatban elmondottak kiegészítésül még a következő részleteket közlik velünk:

Az ünnep közönsége a templomból a városházára vonult, ahol *Czobor* László, Hontvármegye alispánja Bocskay korának történetét fejtegette beszédében s a jelen időkre vont tanulságot a multból.

Hollady polgármester a képviselőket, valamint a sajtó megjelent munkásait üdvözölte. A városházáról impozáns fölvonulással a Bocskay-térre, a vártemplom elé ment a közönség. Itt a vártemplom falába szép beszéd kíséretében emléktáblát helyezett el *Hollady*. *Kossuthot* a város diszpolgárát üdvözölték azután. Déli egy órakor fényes banket volt,

A Párisi Áruház.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.)

A fővárosban elterjedt hirrel szemben, mintha a Párisi Áruház szörnyű katasztrófáját gyújtogatás okozta volna, *Márton* elektrotechnikus minden kilátásban levő szenzációnak elejét vette. Kijelentette a rendőrségen, hogy a tulajdonos tudtával és beleegyezésével ő csinálta a rövid zárlatot.

A szélütött Witte.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. távirata.)

Pétervárról jeleutik: Witte egészségi állapota aggodalomra ad okot; a mult héten szélütés érte és balkarját öt óra hosszat nem tudta mozgatni.

Az elítelt Magyar Szó.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.)

A papverb *Olay* Lajos sajtópórt indított Pályi Ede a Magyar Szó szerkesztője ellen. Pályit 2 havi fogházra és háromszor 60 korona pénzbüntetésre ítélték.

Törökország ügye.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.)

Konstantinápolyból jelentik: Tegnap volt a miniszteri tanácskozás döntő ülése, melyen a szultán elnökölt. A miniszterek közt ellentétes nézetek merültek föl s az ülés rendkívül viharos volt. A tanácskozás után a kormány távirati utasítást küldött a török szigetek polgári és katonai hatóságainak, hogy *Huszín pasa* altengernagy a Dardanellákra utazott. A pasa a flottatűntetésre vonatkozó utasítást kapott.

Bécsi jelentések szerint, a diplomáciai körök nem hiszik, hogy a hatalmak a szultán választjegyzékére felelnek. A flotta most már elindul, bár hiszik, hogy a szultán az utolsó perczben engedni fog. A hatalmak előbb Mytilenét és így a többi pontokat fogják megszállani. Hir szerint a hajók csak lassan fognak előrenyomulni, hogy időt engedjenek a szultánnak az engedékenységre.

A szultán a vagsóig fog menni, mert mohamedán alattvalóival szemben ez a legjobb politika. Ugy látszik, hogy a szultán maga is belátja, hogy nem teljesítette mindazt, amit ígért. A szultán tudvalevőleg mindent elutasi-

tott és csak azt engedte meg, hogy Magyarország-Ausztria és Oroszország polgári ügyvivőinek mandátuma két évvel meghosszabbítottassék. A szultán azt hiszi, hogy ha Magyarország, Ausztria és Oroszország főköveteléseit teljesítette, szakadás fog beállni a hatalmak közt. Ausztria, Magyarország magukra maradnak és ezekkel könnyen végezhetnek. A diplomáciai körök azonban ezt tévesnek hiszik, mert a hatalmak teljesen szolidarisak és végig támogatják Goluchowskit.

REGÉNYCSARNOK.

A sellő.

17.

Irtá: **Wells H. G.** — Angolból fordította — r.

— De hiszen tökéletesen kitejlett habléány, valóságos uszonyokkal!

— Semmit sem tesz.

— Ez a házasság lehetetlen.

— Miért?

Melville megkerülte a kérdést.

— A leány halhatatlan s bizonynal van multja.

— Annál érdekesebb.

— És ön azt hiszi, hogy a leány el fog menni Londonba vele, megesküsznek a Szent-György templomban, a Hannover-téren s Londonban fognak lakni?

— De hiszen a leány éppen ezt akarja.

— Képtelenség. Hableány!

— Dehogy: bolond!

Erre megint nem volt mit telelni. Így hát Poyntingné ismét más térére csapott át.

— Azt akartam kérdezni öntől, Milvain ur...

— Bocsánat Melville.

— Melville ur, hogy hogyan kerül bele ön ebbe az ügybe?

— Tisztelője vagyok Glendower kisasszonynak.

— Aki pedig visszavárja Harryt.

— Nyiltan szólva: igen.

— Szabad kérdezni, mit akar ön tenni? Mint Harry barátja. Mert úgy tudom, azok közé tartozik.

— Ismerjük egymást évek óta.

— Nos hát meg vagyok győződve, hogy előbb vagy utóbb, de ön az én álláspontomra fog helyezkedni. És Glendower kisasszony is, ha valóban nőies lény, kész lesz áldozatot hozni, csak hogy Harry boldog lehessen.

Ezzel elváltak.

Melville folytatta utját Chatterishez.

Chatteris a korlátra támaszkodva állott. Megrezzent, amint Melville a vállát érintette; visszafordult s rámeredt tekintetével.

— Mért jöttem — azért jöttem, hogy valamit mondjak önnek.

— Sohse mentegetőzzék. Mindig örülök, ha láthatom.

Szünet következett.

Egymás mellett állottak s úgy néztek a messzeségbe. Chatteris valószínűleg elhatározta, hogy most az egyszer összeszedi magát s uralkodni fog önmagán.

— Gyönyörű esténk van, mondá.

— Felséges.

— Ön valamit akart nekem mondani.

Nos hát én tudom, mit akar mondani. Mindent tudok.

— Látta a leányt s beszélt vele?

— Mem egyszer.

Megint egy percnyi szünet.

— Mit fog ön tenni?

Chatteris nem felelt s Melville nem kérdezte még egyszer.

Egyszerre Chatteris megfordult.

— Járjunk egyet.

Megindultak egymás mellett, nyugat felé.

— Sajnálom, hogy ennyi zavart okoztam, kezdte olyan hangon, mintha erre elkészült

volna. Azt hiszem, nincs kérdés róla, hogy úgy viselkedtem, mint egy számár. Nagyon sajnálom. Az én hibám ez, de sok tapad belőle szeretett barátónkra, Buntingnéra is.

— Félek, úgy van, hagyta rá Melville.

— Tudni fogja ön, hogy Adelinnek kifogása volt ez ellen a hableány ellen s mindjárt kezdetben. Buntingné legyőzte az ellenkezést.

— Nem tudtam, hogy Glendower kisasszonynak kifogásai voltak.

— Voltak. Ugy tetszik, előrelátó volt.

Chatteris elgondolkodott.

— Ez ugyan nem sok mentség az én számomra. De mentsége önnek, hogy a dologba avatkozott.

Aztán egy pár szót mormogott a »beavatkozásról«, »magánügyekről«.

Odább sétáltak a pompás nyári estén. Egyszerre Chatteris újra felvette a beszélgetés fonalát.

— Nemde, ön Landgateből jön?

— Igen.

— Látta Glendower kisasszonyt?

— Láttam.

— Beszélt is vele? Minő véleménynyel van ön felőle?

Melville meglepetve hallgatott pár pillanattig.

— Soha sem gondoltam erre.

Aztán valami diplomatikus frázist keresett.

— Azelőtt soha sem találtam, valami különösen vonzósnak. Tudja, elég csinos, de nem megnyerő. Hanem most — most inkább elragadó volt.

— Az, mondá Chatteris. Az.

Most aztán Melville megkoczkáztatta a kérdést:

— És visszatér ön hozzá?

— Jupiterre! Igen.

Aztán elgondolkodott.

(Vége köv.)

NYILTTÉR.

Kitünő alkalom!

Kiárusítás!

Kiárusítás!

N é h a i

P a t t a M a n ó

ékszerész-üzletében lévő áruk
f. évi november hó 16-ától kezdve
hatósági engedély alapján **kiárusítatnak.**

Mélyen leszállított szabott áron kerülnek eladásra az összes raktáron levő nagymennyiségű tárgyak, u. m.:

arany és ezüst ékszerek, brilliánsok, férfi és női arany és ezüst órák és lánczok, nickel tárgyak, evőeszközök, függők, gyűrűk, szemüvegek és látszerek, mindennemű modern és szecessziós dísz tárgyak.

A kiárusítás a fő-utczai Orsolya zárda mellett lévő üzlethelyiségben történik.

Kiárusítás!

Kiárusítás!

Kitünő alkalom!

Bumbera Imre

polgári- és papi-szabó
Nagyvárad, „Bazár“-épület, színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű község és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a legújabb divatu és a legjobb minőségű

ŐSZI és TÉLI szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **SIMA, FEKETE** árúimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére.** Állandóan nagy választék **reveranda címáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legezészerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű község becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka, jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseit kérve, maradtam kitünő tisztelettel:

Bumbera Imre,

1834

polgári- és papi-szabó.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindennemű **tükör, réz- és vasbutorok** a lehető legszolidabb árszámítás mellett a **legszébb kivitelben** szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyeletem mellett készülnek minden e szakmába vágó **asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások** a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irtá: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1905. nov. 20-ikán nov. 21. napján tartott vásárrban eladott természetények és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 16— 15:80 15:60 Kétszeres buza 13:60 13:40 13:20 Rozs 12:40 12:20. 12— Árpá 13:20 13— 12:80 Zab 13— 12:80 12:60 Tengeri 14:80 14:60 14:40. Borsó 40— Lenese 50— Bab 32— Köleskása 32— Burgonya 6— 100 kiló lángliszt 28:20 Zsemlyelisz 27:20 Fehérkenyérlisz 27— Barnakenyérlisz 23— Széna fuvarral 7:20 Szalma fuvarral 2— Sót zott szalonna 160— Zsup-szalma —18. A'om-szalma —12. 1 köbméter bükkfa 6:50. Tölgyfa 6— Cserfa 7— 1 kiló marhahus I. o. 1:12, 1 kiló marhahus II. o. 1:04, 1 kiló marhahus III. o. —96 1 liter ó-bor 1—, 1 liter új-bor 80— liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1:60, 1 liter szesz 2— 1 mm. kőszó 21:80. 1 mm. nyers faggyu 50— 1 mm. olvaszt. faggyu 70— 1 mm. szappan 50— 1 mm. birka gyapju —. 1 mm. magyar gyapju 1—, 1 hltr. ó-bor 64—, 1 hltr. újbor 38— 1 mm. mész 1:80. 1 mm. kemény faszén 3:20. 1 mm. puha faszén 3— 1 hltr. kendermag —. 1 hltr. köles —. 1 hltr. reepeze —. 1 hltr. dió 50— 1 hltr. mogyoró — 1 hltr. aszalt szilva — 1 kg. savanyu káposzta 32— kg. szalonna nyers 1:60. 1 kg. serlésus 1:36 1 kg. vereshagyma —30. 1 kg. foghagyma —56 1 kg. bors 2:40. 1 kg. paprika 4:50. 1 kg. barna kenyér —20. Egy liter kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1905. nov. 20-án Tiszta buza körülbelül 1800 hltr. Kétszeres buza 200 hltr. Rozs 800 hltr. Árpá 140 hltr. Zab 300 hltr. Tengeri 100 hltr. Burgonya 140 hltr.

Lábasjészagok: Hizott sertés mintegy 70 drb. Félhizott 80 drb. 2 évestől feljebb 165 drb

1 évestől 2 évesig 170 drb. Süldő 224 drb. Malacz 205 drb. Vágó marha 240 drb. Jármos ökör 260. drb. Fejős tehén 250 drb. Borju 280 1 drb Bivaly 13 drb. Juh és kecske 120 drb. Ló 7.47 darab.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, nov. 23.

Buza okt. — — — — 16:38
Rozs okt.-re — — — — 13:16
Tengeri április 1906 — — — — 13:38
Zab ápr.-ra — — — — 13:16
Repeze aug.-ra — — — — 21:06

Értéktözsde.

Budapest, nov. 23.

Osztrák hitelrészvény — — — — 678—
Magyar hitelrészvény — — — — 706—
Leszámitoló bank — — — — 499—
Rimamurányi — — — — 548—
Osztrák-m. államvasuti részvény 681:75
Közuti vasut — — — — 582:50
Városi villamos vasut — — — — 316:50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 nov. 23-án.

Magyar aranyjárdék 4% — — — — 113:70
Magyar koronajárdék 4—% — — — — 95:55
Magyar koronajárdék 3½% — — — — 86.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% 95:75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény 96:50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — 2:15
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — 160—
Osztrák járdék papírban — — — — 99:70
Osztrák járdék ezüstben — — — — 100:30
Osztrák korona járdék — — — — 118:40
Osztrák járdék aranyban — — — — 999:0
1860. oszt. államsorsjegyek — — — — 1:59
Osztrák-magyar bankrészvény — — — — 16:45
Magyar hitelbank részvény — — — — 781:25
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — 670:25
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — 666:50

20 frankos arany (Napolendor) — — — — 19:13
Német birodalmi márka — — — — 117:52
London vista — — — — — — 240:20
Páris vista — — — — — — 95:55
20 márkás arany — — — — — — 23:48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás!

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“

1906. január 1-én nyitja meg

11-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon czélnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félretenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzet üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetét könyvecské kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca sz.) eszközöltetik Nagyvárad, 1905. nov. 6.

Az igazgatóság.

A 11-ik évtársulat befizetési napjai:

Szerdán délután . . . 3—5-ig,
Pénteken . . . . . 3—5-ig.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Új üzlet.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt vevőközöniséget, hogy helyben a

Fő-utczán

ujjonnan épült Stern-palotában, a Széchenyi-szállodával szemben egy

fűszer-, csemege-üzletet nyitottam.

Hol is mint városunkban jelenlegi vállalatom hézagot pótló intézmény, amennyiben főelvem a legkisebb bevásárlásnál is a nagybani árat alkalmazni a legfinomabb elsőrendű áruk és pontos előzékeny kiszolgálás, amidőn is kegyes támogatásukért esedez

mély tisztelettel:

Bla ha Istvánné.

Helybeli megrendelések azonnal házhoz küldetnek, vidékiek díjtalan csomagolással vasúthoz szállítva.

HIRDE TÉSEK

jutányos árban felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári ivlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

4°-OS Magyar koronajáradék

december hó 1-én esedékes szelvényeit

már november hó 20-tól kezdve

költségmentesen beváltja a

Biharmegyei kereskedelmi- ipar- és terményhitelbank Nagyvárad, Teleki-utca.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei

Műkertészeti- és rózsatelep.

Kertészeti-telep:

NAGYVÁRAD-VELENCE, 194. SZÁM

Helyi és megyei telefon összeköttetés

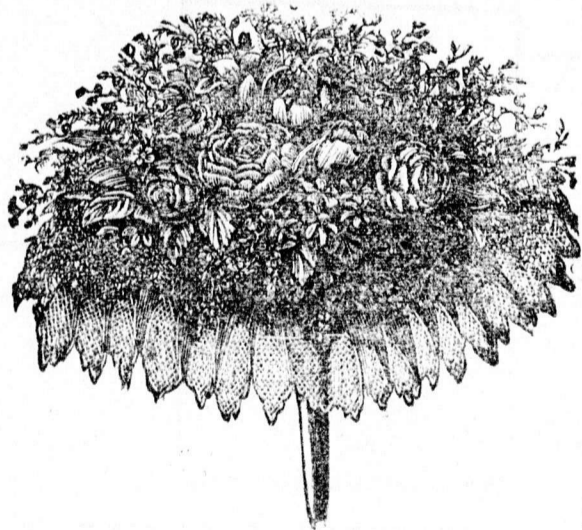
Sürgöny-czim:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)

Telefon összeköttetés.

CSOKROK

menyasszonyi, koszoruleányi, bái vagy bármely alkalmi szép berlini papirtartóval 1 forinttól 3 forintig — Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig. — Csokrok a legfinomabb kivitelben, finom selyemtartókban, 8 forinttól 12 forintig, rózsá és Caméliákból, ami azelőtt 15 frttől egész 20 forintba került. — Csokrok a legnagyobb mintájuk, legujabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forintig, ami azelőtt 40 forintba került.

Élő virágokból: Koszoruk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1—3 forintig. — Babérkoszoruk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2—5—10 forintig. — Ficus és Magnolia koszoruk: a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinomabb virágok és pálmalombokkal díszítve, szalag és aranyfelirással 10—25 forintig, ami azelőtt 35—40 frtba került. A fentirt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al olcsóbban kés zittetnek.

Szöllő-oltványok: Sima zöld oltvány Ripária portáliston, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 5 forint, 1000 darab 45 forint; a legkiválóbb csemegefajok 100 darab 8 forint.

1000 75 forint igen erős szép gyökeres 2 éves Riparia portálistra nemesítve, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 12 frt. 1000 darab 100 forint. Csemege és lugos fajok, a legkiválóbb fajokból 100 drb. 16 frt. európai gyökeres borfajok 100 drb. 1 frt; csemege fajok 100 drb. 2 frt; 2 millió Riparia portális sima I-ső osztályu 100 drb. 1 frt 20 kr., 1000 darab 10 frt II-od osztályu 100 drb. 60 kr. 1000 drb. 4 frt.; gyökeres I-ső osztályu 100 drb. 20 frt, II-od osztályu 100 drb. 12 frt. Riparia, Solonis és Monticola ugyancsak oly árban, mint a portális.

Egyéb kertészeti cikkekről, valamint szőlő-oltványokról faj és árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál, kiváló tisztelettel

Farkas József kereskedelmi műkertészete Nagy-Váradon.